

Een eindje om met Het Drentse Landschap

Fietsroute 50 km Fochteloërveen en Veenhuizen

Tekst: Bertus Boivin / Eric van der Bilt

Tijdens deze fietstocht maakt u kennis met alle facetten van het veen. Dit maakt de tocht richting Veenhuizen tot een reis door de tijd die vele duizenden jaren beslaat. U komt langs schier eindeloze veenmoerassen. U komt op plekken waar het veen langzaam maar zeker weer tot leven komt. En u ziet hoe het landschap eruit gaat zien als de turf weggespit is, het veld ontgonnen werd en de boeren bezit genomen hebben van de grond. 'Onlaand dat anmaakt weur', noteerde de dichter Gerard Nijenhuis.

Informatie over de fietsroute

Lengte fietsroute 50 km

Startpunt Kantoor Stichting Het Drentse Landschap, Kloosterstraat 5, 9401 KD Assen.

Voor 7 km afkorting: ga bij punt 9 RA

Voor 8 km afkorting: ga bij punt 15 RA

Gps-coördinaten startpunt

[52°59'34.9"N 6°33'52.8"E](#)

Door op de gps coördinaten te klikken ziet u het routepunt in Google Maps.

Openbaar vervoer

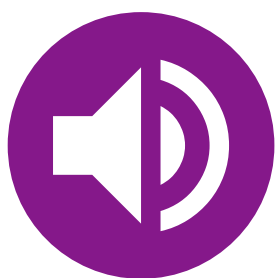
Zie www.9292ov.nl of bel (0900) 9292.

Afkortingen

LA linksaf, PS paddenstoel, RA rechtsaf, RD rechtdoor, **KP** Knooppunt

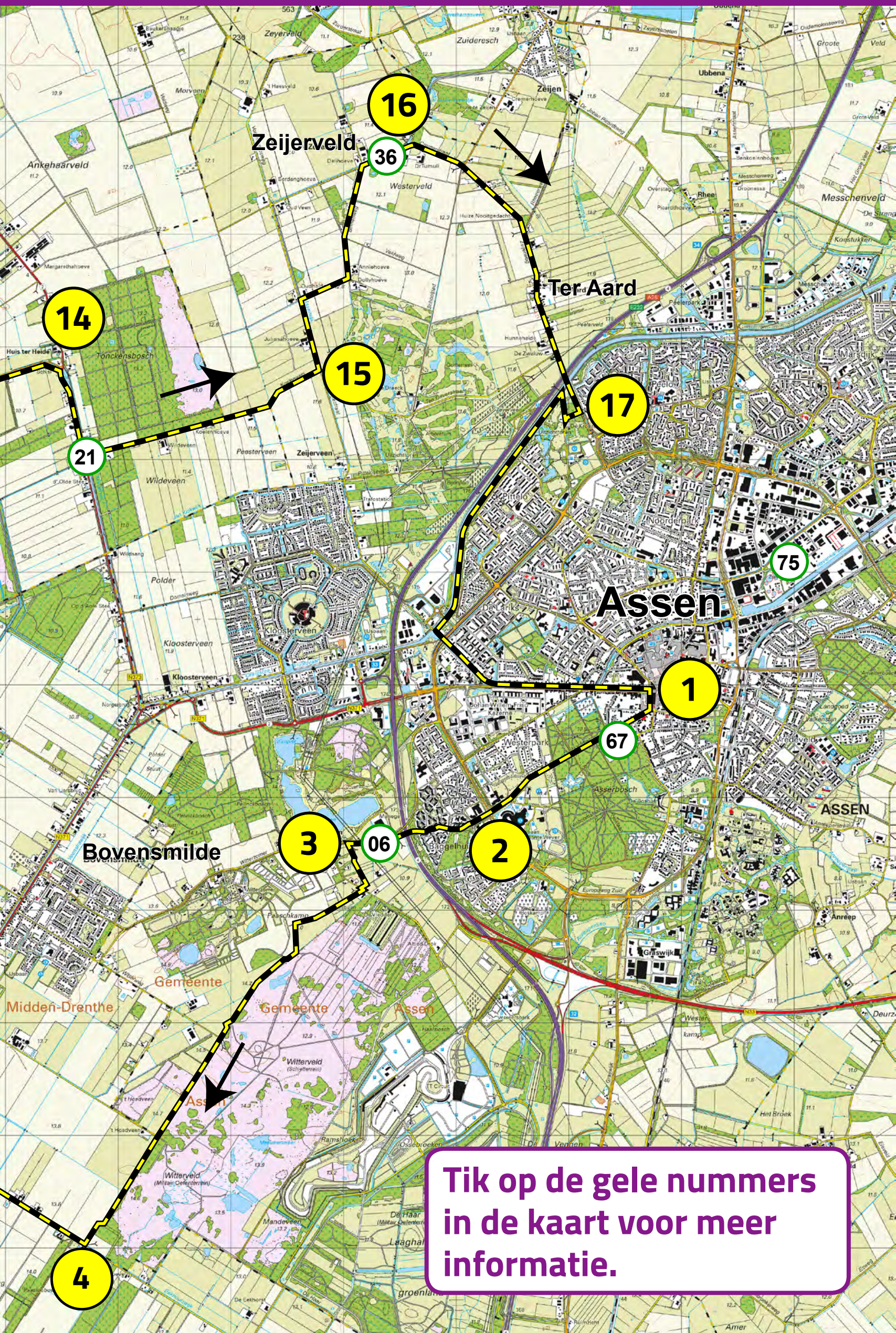
Printen

Wilt u deze route printen, kies dan bij Adobe acrobat > printen > meerdere > pagina's per vel > 2 op 2.

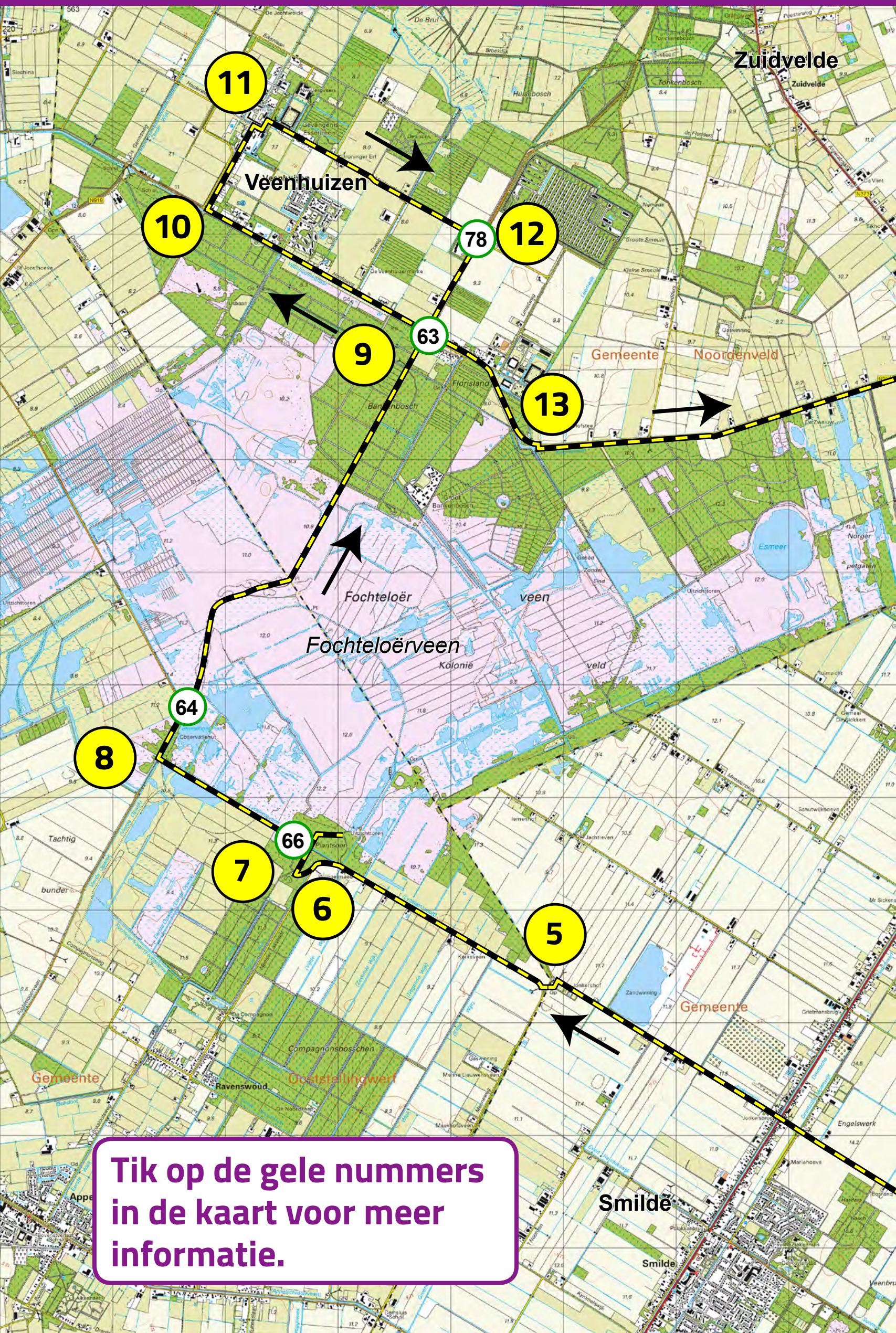

Audiotour (7 min)

Door het veen naar Veenhuizen 1

Door het veen naar Veenhuizen 2

1

Startpunt

[kaart](#)

[GPS: 52°59'09.8" N 6°32'50.3"E](#)

Vanaf startpunt langs Brink RD, Torenlaan. Bij kerk RD, Nassaulaan. In het Asserbos fietspad rechts van de weg. U passeert **KP 01. Fietspad steeds RD vervolgen onder Europaweg door.**

2

Witterhoofdweg

[GPS: 52°59'03.7"N 6°32'18.4"E](#)

Op kruising fietspad RD richting KP 6. Fietspad naar links negeren. Fietspad gaat onder A28 door.

3 Witterveld

kaart

[GPS: 52°58'55.3"N 6°31'10.0"E](#)

Vóór Witten bij KP 6 fietspad LA. Einde fietspad bij KP 30 weg oversteken en naast café fietspad vervolgen.

Het fietspad brengt u langs het unieke Witterveld. Eigenlijk is het meer geluk dan wijsheid dat het er nog is. Ook voor het Witterveld lagen aan het eind van de negentiende eeuw de plannen klaar om het te vervenen en te ontginnen. Tot de gemeente Assen besloot om de extra werkgelegenheid van de vestiging van nieuwe kazernes binnen te halen en daarom een plan bedacht om het ministerie van Oorlog – zoals dat toen nog heette – over de streep te krijgen. Assen bood het ministerie voordelig een oefenterrein vlak in de buurt aan. Voor dit doel kocht de gemeente het ongeveer 475 hectare grote

Witterveld in 1891 voor bijna 50 duizend gulden, maar men had dit voor die tijd enorme bedrag er graag voor over...

Dankzij de functie van schietterrein en oefenterrein kon het Witterveld zich sindsdien in een natuurlijk isolement blijven ontwikkelen en is het tegenwoordig één van de weinige plekken in Drenthe waar de waterhuishouding van dien aard is dat er nog levend hoogveen voorkomt. Uniek is het terrein met name ook omdat alle overgangen tussen droge heide, natte heide en hoogveen er voorkomen.

Destijds vormde het veld de overgang van de Smilderven en het Drentse zand.

Tot op de dag van vandaag is het terrein in gebruik bij het ministerie van Defensie als 'achtervanger' van het schietterrein. Het ministerie is inmiddels eigenaar van het terrein. U kunt het Witterveld alleen vanaf het fietspad bekijken.

4

Veenkoloniaal landschap

kaart

[GPS: 52°56'31.0"N 6°30'17.8"E](#)

Einde fietspad bij **KP 29** RA.

Einde weg bochtje naar links, dan weer RA, Korenmolen. Steek doorgaande weg en Jonkersbrug over.

RD langs Jonkerswijk richting **KP 98**.

Toen het Drentse provinciaal bestuur besloten had de Drentsche Hoofdvaart grotendeels opnieuw aan te leggen en in 1776 door te trekken naar Assen, kwamen de uitgestrekte venen van 'de Smilde' aan snee.

De Eekhoutswijk en de Jonkerswijk aan de overkant van de vaart zijn gegraven om het veenmoeras te ontwateren. Later konden ze voor het vervoer van turf worden gebruikt.

Dit veenkoloniale landschap is een echt 'productielandschap' dat door de landbouw volledig naar zijn hand gezet is. Het waterpeil is geheel onder controle. De grond is productiegereed voor die gewassen waar de boeren van 'de Smilde' dat jaar het meest van verwachten. De natuur lijkt zich te hebben teruggetrokken in de wegbermen en langs de slootkant.

5

Jonkershof

[kaart](#)

[GPS: 52°58'19.6"N 6°25'40.5"E](#)

Vorbij Jonkershof fietspad LA.
U kruist zandweg. Op verharde weg bij
KP 98 RA, Lycklamavaart.

6

Richting KP 66

[GPS: 52°58'49.5"N 6°23'37.5"E](#)

Na bocht fietspad RA richting KP 66.

7

Uitkijktoren

Bij gele richtingwijzer via smal
bruggetje naar uitkijktoren.
Terugrijden en over bruggetje fietspad
RA route vervolgen.

8

Fochteloërveen

kaart

[GPS: 52°59'23.5"N 6°22'33.9"E](#)

Bij doorgaande weg RA. In flauwe bocht bij KP 64 RA fietspad richting KP 63.

Na een paar honderd meter kunt u rechts een met rode paaltjes aangegeven wandeling maken over dijkjes en knuppelpaden. Na een wandeling van 3,5 kilometer bent u weer bij uw fiets terug.

Het Fochteloërveen op de grens van Drenthe en Friesland is één van de grootste hoogveenmoerassen die Nederland nog heeft. Op allerlei plaatsen is te zien hoe ook hier de kanalen en wijken gegraven werden om de turf te kunnen exploiteren. Op de uitkijktoren ziet u kanaaltjes en slootjes het veen in lopen.

Dankzij inspanningen van de Vereniging Natuurmonumenten is in het ruim 3000 hectare grote gebied de laatste jaren de veenvorming weer op gang gekomen. Dit bereikte men vooral door het verhogen van het waterpeil met dammetjes en stuwen en door de aankoop van landbouwgronden eromheen die als buffer gingen dienen. Kroon op het werk van Natuurmonumenten was de terugkeer van de kraanvogels naar het Fochteloërveen. In 2001 kroop hier het eerste

kraanvogeljong uit het ei en dat was in Nederland sinds de middeleeuwen niet meer het geval geweest! Het Fochteloërveen was kennelijk weer groot en rustig genoeg om de vogels zich er thuis te laten voelen.

Bovenop de uitkijktoren is een informatie-paneel over deze bijzondere gasten van het Fochteloërveen.

9 Veenhuizen

kaart

[GPS: 53°01'24.7"N 6°24'44.1"E](#)

Bij Kolonievvaart in Veenhuizen bij **KP 63** fietspad LA langs doorgaande weg.
7 km afkorting: ga bij punt 9 RA

Bij de piepkleine buurtschap Veenhuizen kocht de Maatschappij van Weldadigheid in 1822 grond aan voor drie gestichten om bepaalde lieden een tijdje uit het zicht van de

beschaafde samenleving te houden. In 1859 werd Veenhuizen aan het Rijk overgedragen. De gestichten werden gevangenisvenn. Aan het eind van de negentiende eeuw kreeg het huidige Veenhuizen zijn vorm dankzij 'Hoofdingenieur van het Gevangeniswezen' W.C. Metzelaar die nagenoeg alle werkplaatsen, woningen en boerderijen in het dorp ontwierp. Veenhuizen bleef tientallen jaren lang een 'verboden wereld' waar alleen de gestraften en degenen die er werkten, toegang hadden. Dit isolement zorgde voor het behoud van het monumentale karakter van het dorp. Sinds de penitentiaire inrichtingen zich teruggetrokken hebben achter hun streng bewaakte muren en hekwerk kon in het dorp het 'gewone' leven beginnen. Inmiddels zijn de meeste huizen in particuliere handen overgegaan.

Veenhuizen telt maar liefst 124 rijksmonumenten. Eén ervan is eigendom van Stichting Het Drentse Landschap. Het is het grote witte huis aan de Kolonievvaart voorbij de kerk en het Verenigingsgebouw. In 1859 werd het gebouwd als dienstwoning voor de hoofd-directeur van de drie gestichten. Het statige pand kreeg een brede oprijlaan om de dienstkoets tot voor de voordeur te kunnen laten rijden. De tuin van de hoofddirecteur liep aan de overkant van de Kolonievvaart nog een stukje door. In Veenhuizen kreeg de royale directeurswoning al snel de bijnaam Klein Soestdijk. De route brengt u langs het Gevangenismuseum waar u veel over het gevangeniswezen en het leven in het dorp vroeger te weten komt.

Het adres is Oude Gracht 1, 9341 AA

Veenhuizen. www.gevangenismuseum.nl

10 Sluisje

[GPS 53°02'01.8"N 6°23'01.0"E](#)

Bij sluisje aan de rechterkant RA
Generaal Van den Boschweg richting
KP 78.

11 Gevangenis­museum

Bij Gevangenis­museum RA. Neem dan
RA Meidoornlaan langs gevangenis
Esserheem. Einde verharde weg RD
Meidoornlaan vervolgen langs smal
fietspaadje.

12 Norg­erweg

[GPS 53°01'51.4"N 6°25'10.5"E](#)

Einde fietspaadje RA fietspad langs
Norg­erweg. Bij Koloniev­aart bij **KP 63**
fietspad LA langs doorgaande weg.

13 Koloniev­aart

[GPS 53°00'52.2"N 6°25'37.0"E](#)

Fietspad loopt eerst langs doorgaande
weg. Bij wegwijzer 14063 fietspad naar
stille kant vaart.

14 Huis ter Heide

[GPS 53° 00' 47.3" N 6° 29' 07.1" E](#)

In Huis ter Heide fietspad RA langs Norgervaart. Bij café LA brug over richting **KP 36**, Koelenweg.

15 Koelenweg

[53° 01' 10.9" N 6° 31' 00.2" E](#)

Einde Koelenweg LA en vervolgens RA, Binnenweg. Weg naar links vervolgen. 8 km afkorting: ga bij punt 15 RA

16 Zeijerveld

[GPS 53° 02' 09.2" N 6° 31' 20.4" E](#)

Bij kruising Minister Cremerstraat RA richting KP 36. Bij **KP 36** RD richting Ter Aard. Na dorp fietspad vervolgen. Viaduct over A28 en kanaal.

In 1908 kocht oud-minister van Koloniën Jacob Theodoor Cremer van de boeren van Zeijen het 620 hectare grote Zeijerveld en liet hij de Heidemij het ontginnen. Ontginning op dergelijke schaal was volstrekt nieuw in Drenthe. Op het Zeijerveld kwamen vijftien grote boerenplaatsen en een aantal arbeiderswoningen. Cremer bedacht zelf de namen van de boerderijen. Zo noemde hij de

Annie-Hoeve, waar u op de Binnenweg als eerste langs komt, en de Dolly-hoeve (foto) naar zijn dochters. De animo in het dorp Zeijen om zich op het Zeijerveld te vestigen was aanvankelijk minimaal. Men vreesde op het dorre veld geen droog brood te kunnen verdienen en de eerste generatie boeren kwam dan ook uit 'Holland'. Al spoedig zou blijken dat de Zeijenaren zich vergist hadden...

17 **Terug naar Assen**

kaart

[GPS 53°00'57.7"N 6°33'04.2"E](#)

Vorbij viaduct twee keer RA naar kanaal. Op Kanaaldijk LA. Bij tweede brug LA. Vaart volgen tot eind. Daar RA en bij kerk LA naar startpunt.

Vakantie bij Het Drentse Landschap?

Stichting Het Drentse Landschap heeft een aantal prachtig gelegen vakantiewoningen in of vlakbij natuurgebieden. Het zijn zéér bijzondere woningen die herinneren aan het Drenthe van weleer.

Wilt u meer weten? Kijk op

www.drentslandschap.nl/vakantiewoningen

of bel tijdens kantooruren (0592) 30 41 39.

Stichting Het Drentse Landschap

Postbus 83, 9400 AB Assen

(0592) 31 35 52

info@drentslandschap.nl

www.drentslandschap.nl

Volg ons op:

Het Drentse Landschap

